

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
42

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-29-X

BRNO 2001

PŘEHLED VÝZKUMŮ 42 (2000)

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>
- Odpovědný redaktor: Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš,
Alice Del Maschio
- Na titulním listě:
1. Výřez jihovýchodní části historického jádra města Brna z plánu z roku 1754 (Archiv města Brna, Sbíрка map a plánů K11).
Uložení Portos//D:/scanner/PV 2000/PV/Pvtif.tif
 2. Dvě středověká aquamanile ve tvaru beránka a koníčka, pocházející z odpadních jímek, odkrytých roku 2000 při výzkumu severozápadní části tzv. „Velkého Špalíčku“ v Brně (Dominikánská 3, 5, 7). Foto Karel Šabata, Museum města Brna.
- Tisk: BEKROS
- Náklad: 350 ks

© 2001 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

Velmi pozoruhodným zjištěním byla skutečnost, že štěty podél své SZ hrany byly lemovány řadou nejméně patnácti ohnišť. SZ směrem od těchto ohnišť štěty (alespoň v rámci zkoumané plochy) již dále nepokračovaly. Ohniště se nacházela téměř v pravidelných rozestupech, nejčastěji 2-2,5 m od sebe a některá měla dvě, ale někdy i čtyři fáze. Přímou v těchto ohništích a nebo v kulturních vrstvách v jejich bezprostřední blízkosti, bylo nalezeno nápadné množství mincí. V převážné většině šlo o parvy Václava II., pouze výjimečně pak o parvy Jana Lucemburského. Ojedinelé byly: brakteát Přemysla Otakara II., těžko určitelná denárová mince z 12.-13. století a zatím neurčený (může jít o dosud neznámou ražbu) brakteátový haléř. Mincí bylo na výzkumu nalezeno celkem 32 kusů, přičemž z ohnišť a jejich okolí jich pocházelo 31 kusů (za laskavé určení veškerého numizmatického materiálu děkuji p. Jaroslavu Dopitovi). Stopy po dřevěných kůlech byly v okolí ohnišť nalezeny spíše výjimečně, zato ohniště k. 551 ve čtverci B20 mělo kolem sebe trojúhelníkovitou zídku z nasucho kladených kamenů. Ve dvou případech bylo přímo v ohništi nalezeno dno masivní tuhové zásobnice, v jednom případě takové dno leželo v bezprostřední blízkosti.

Celou situaci lze interpretovat tak, že v dobách trhů v těchto místech byly na některých ohništích pro jiné trhovce – zákazníky – připravovány za poplatek různé pokrmy. Jiná ohniště mohla naopak v chladných obdobích sloužit pro ohřívání řemeslníka, který přímo na tržišti vyráběl a prodával své výrobky. Nelze vyloučit, že se jednotlivá ohniště nacházela pod jednoduchými přístřešky, což by vysvětlovalo skutečnost, že byla štětovými chodníky respektována. Množství fází některých ohnišť nasvědčuje patrně tomu, že obchodník se v další sezóně na „své“ místo opět vrátil a nadále provozoval svou činnost.

Z dalších předmětů poztracených na někdejší tržišti lze jmenovat opět kostěné hrací kostky a větší koncentraci jejich polotovarů a výrobních odpadů. Nalezeno bylo rovněž několik bronzových či mosazných kování, např. ve tvaru korunované ženské hlavičky o rozměrech 16 x 11 mm. Důležitý je rovněž nález třmínku mincovních vážek z přelomu 13. a 14. století (čtv. A23) a unikátem z téhož období (čtv. B23) je železné protiskluzové kování na botu ve tvaru číslíce „8“ se třemi háčky (velikost 26 x 28 mm). Neobvyklý je nález břidlicového kamenného disku s otvorem uprostřed (Ø 51 mm, Ø otvoru 5 mm, tloušťka 6 mm) kolem něhož jsou vyryty dvě soustředné kružnice protať paprsky. Patrně jde o předmět nalezený ve středověku, mající souvislost se slunečním kultem v mladší době bronzové. Ojedinelý je rovněž i nález fragmentu zubu třetihorního žraloka (délka 33 mm).

Nepochybně mimořádným objevem byl kruhový zděný základ o průměru 4,6 m (zeď k. 900, čtv. B 19). S největší pravděpodobností jde o podstavec pranýře, který je v místech při jižní straně radnice doložen písemnými prameny. Pata tohoto základu se nacházela v hloubce -1,4 m od současného povrchu. Vznik stavby byl keramickým okrajem náhodně přidaným do malty datován do období kolem roku 1500. Ještě v první polovině 18. století je v těchto místech na starších mapách olomouckého náměstí zakreslen kruhový objekt, avšak bez bližších vysvětlivek. Základ pranýře byl porušen při stavbě plynovodu prováděné někdy kolem poloviny 19. století. Cihlový základ o rozměrech 0,63 x 0,65 m pro svítiplynový litinový kandelábr (doložený zde i historickými fotografiemi), byl zdokumentován nedaleko od pranýře ve čtverci A20.

Karel Faltýnek, Státní památkový ústav v Olomouci

Resumé:

Olomouc (Bez. Olomouc), Horní Platz. Mittelalter, Neuzeit. Siedlungschiften. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (okr. Olomouc)

Mlýnská ulice, parcela č. 116/124. Sídlištní vrstvy. Středověk, novověk. Záchranný výzkum.

Lokalizace: SMO 1 : 5000, rok vydání 1991, list Olomouc 8-0; 60 mm od Z, 54 mm od J s. č. až 69 mm od Z, 39 mm od J s. č.

Záchranný archeologický výzkum při budování kanalizace v blízkosti bývalého městského opevnění probíhal na přelomu let 1999/2000. V minulosti na tomto místě často probíhala stavební činnost, která značně narušila původní stratigrafie. Přesto se podařilo zjistit zbytky středověkých vrstev datovaných do druhé poloviny 13. století. Mezi důležité nálezy patří část válcového dřevěného potrubí vodovodu, který se v Olomouci stává samozřejmostí od druhé poloviny 16. století (Bláha 1995). Výkop pro kanalizaci také narušil cihlovou stoku patrně barokního stáří.

Hana Dehnerová, Pavel Šlězár Státní památkový ústav v Olomouci

Literatura:

Bláha, J. 1995: Olomouc – příspěvek ke kulturní historii pozdně středověkých měst, 29-39. In: *Kultura średniowiecznego Śląska i Cziech. Miasto* (ed. Wachowski, K.). Wrocław.

Resumé:

Olomouc (Bez. Olomouc), Mlýnská Gasse. Mittelalter, Neuzeit. Siedlungschiften. Rettungsgrabung.